

УДК 332.14:339.92:330.341.1(477+4)

DOI: <https://doi.org/10.30838/EP.208.103-110>**Марухленко О.В.**доктор наук з державного управління
Київський столичний університет імені Бориса Грінченка**Marukhlenko Oksana**

Dr. of Public Administration Sc.

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

<https://orcid.org/0000-0001-8050-6615>**Шульга О.А.**

доктор економічних наук

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Shulha Olha

Dr. of Economic Sc.

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

<https://orcid.org/0000-0002-3230-3124>**Олещенко В.Ю.**

кандидат наук з державного управління

Київський столичний університет імені Бориса Грінченка

Oleshchenko Veronika

PhD in Public Administration Sc.

Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University

<https://orcid.org/0000-0002-1490-8875>

АРХІТЕКТОНІКА ЄВРОПЕЙСЬКОГО ДОСВІДУ РЕГІОНАЛЬНОЇ ПОЛІТИКИ ТА ПОЛІТИКИ ЗГУРТОВАНOSTІ ДЛЯ ПОВОЄННОЇ ВІДБУДОВИ ТА ЄВРОІНТЕГРАЦІЇ УКРАЇНИ

У статті розкрито архітектуру регіональної політики та політики згуртованості Європейського Союзу як ключового механізму для забезпечення сталого розвитку та територіальної конвергенції України в процесі повоєнної відбудови. Проаналізовано еволюцію принципів згуртованості, територіальну класифікацію NUTS та систему спільного управління, яка передбачає розподіл відповідальності між Єврокомісією та національними органами. Обґрунтовано стратегічну роль механізму Ukraine Facility та плану України як інструментів синхронізації національних реформ із вимогами Глави 22 Acquis Communautaire. Виокремлено критичне значення інституційної спроможності та якості врядування для ефективної абсорбції фондів, а також роль соціальної згуртованості у відновленні людського капіталу в пост-конфліктний період. Сформульовано рекомендації щодо модернізації державної регіональної політики України на засадах прозорості та багаторівневого партнерства для максимізації майбутньої фінансової підтримки з боку ЄС.

Ключові слова: регіональна політика, політика згуртованості, повоєнна відбудова, євроінтеграція, інституційна спроможність.

ARCHITECTONICS OF THE EUROPEAN EXPERIENCE OF REGIONAL POLICY AND COHESION POLICY FOR POST-WAR RECONSTRUCTION AND EUROPEAN INTEGRATION OF UKRAINE

The article explores the sophisticated architectonics of the European Union's Regional and Cohesion Policy, framing it as the foundational blueprint for Ukraine's post-war recovery and its strategic institutional integration into the European community. Cohesion Policy represents the world's largest regional development program, with an allocated budget of €392 billion for the 2021–2027 programming period, serving as the EU's primary investment engine designed to mitigate socio-economic and territorial disparities. The research provides a comprehensive analysis of the historical

ISSN друкованої версії: 2224-6282

ISSN електронної версії: 2224-6290

© Марухленко О.В., Шульга О.А., Олещенко В.Ю., 2025

evolution of cohesion principles through three cumulative stages: Lisbonisation, which aligned regional policy with EU-wide competitiveness; Territorialisation, which sought to reconcile efficiency with place-based, bottom-up approaches; and Hyper-Lisbonisation, a contemporary stage driven by crises that emphasizes centralized flexibility to meet immediate geopolitical priorities.

Central to this structural architecture is the NUTS (Nomenclature of Territorial Units for Statistics) classification system. The study highlights the significance of NUTS 2 regions as the primary level for determining eligibility and allocating resources from the European Structural and Investment Funds (ESIF), particularly the European Regional Development Fund (ERDF) and the Cohesion Fund. The article details the objective "Berlin Formula" for fund allocation and the categorical co-financing rates—ranging from 85% for less developed regions to 40% for more developed ones—which will be critical for Ukraine's post-war financial planning. Furthermore, it investigates the management framework based on «Shared Management», where the European Commission and national authorities jointly administer programs, ensuring accountability through a pyramid control system and the "Single Audit" approach.

A primary focus is placed on the «Performance Framework», which integrates ex-ante conditionalities (EACs), performance reserves, and innovative financing models not linked to costs (FNLTC) to ensure that investments deliver high-quality structural results rather than mere absorption. For Ukraine, the article underscores the strategic role of the Ukraine Facility (2024–2027), a €50 billion instrument encompassing 33 billion in loans and 5.27 billion in grants. This mechanism acts as a «pilot» for EU structural funds, requiring the fulfillment of qualitative and quantitative indicators outlined in the Ukraine Plan. Successful implementation is viewed as a prerequisite for opening negotiations under Chapter 22 (Regional Policy and Coordination of Structural Instruments) of the *Acquis Communautaire*.

The research concludes by addressing institutional risks, specifically administrative capacity and the quality of governance. Drawing on the experience of Central and Eastern European (CEE) member states, it argues that institutional quality is a more critical factor for convergence than the volume of funding. The article also emphasizes the post-conflict dimension of social cohesion, advocating for the integration of the European Social Fund Plus (ESF+) to support internally displaced persons (IDPs), veterans, and human capital restoration to ensure long-term stability and resilience. Finally, it provides strategic recommendations for modernizing Ukraine's regional policy through multi-level governance, transparency, and macro-regional strategies like the Danube and Carpathian initiatives.

Keywords: regional policy, cohesion policy, post-war reconstruction, European integration, institutional capacity.

JEL classification: F15, R58, O18, H70, O52.

Постановка проблеми. Політика згуртованості (ПЗ) Європейського Союзу є фундаментальним інструментом солідарності та основним інвестиційним важелем, спрямованим на зменшення економічних, соціальних та територіальних диспропорцій між державами-членами та їхніми регіонами [1]. Формально відома як Регіональна політика ЄС, вона охоплює всі європейські регіони, хоча фокус фінансування зміщується на ті території, де економічний розвиток залишається нижчим за середній показник по ЄС [1].

Значення ПЗ для бюджетної архітектури спільноти є визначальним: на період 2021–2027 рр. на її реалізацію виділено близько €392 мільярди, що становить приблизно третину загального бюджету Європейського Союзу [1]. Для України, яка прагне стане повноправним членом ЄС, цей механізм є не просто джерелом фінансування, а ключовою моделлю довгострокового структурного розвитку та інституційної інтеграції. Успішне засвоєння цієї архітектури вимагає не лише технічної відповідності, але й глибокого розуміння її управлінських та фінансових принципів.

Україна стоїть перед безпрецедентним викликом, який полягає в одночасному здійсненні великомасштабної повоєнної відбудови та прискореному інституційному наближенні до стандартів ЄС. Національна програма «Відновлення та модернізація житла та інфраструктури регіонів» оцінюється в діапазоні від 150 до 250 мільярдів доларів США [3]. Це колосальний обсяг інвестицій, який необхідно ефективно адмініструвати.

Успіх цієї відбудови критично залежить не тільки від обсягів залученого фінансування, але й від

негайного впровадження архітектури управління ЄС, зокрема, системи Спільного управління та Рамки ефективності [4]. Необхідно забезпечити, щоб інвестиції, які здійснюються в рамках відновлення, відповідали принципу «відбудови кращого, ніж було», наголошеному в Основних принципах Плану відновлення України [3]. Така синхронізація гарантує, що кожен відновлювальний проєкт сприяє не лише фізичному, але й інституційному наближенню до ЄС.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Витоки регіональної політики ЄС простежуються ще у 1957 році, коли був підписаний Римський договір, що заснував Європейську економічну спільноту [6]. Формально фінансова основа для регіонального розвитку почала формуватися вже в 1960 році [7]. Значним кроком стало створення Європейського фонду регіонального розвитку (ЄФРР) у 1975 році [6].

Ключовий переломний момент настав у 1988 році, коли відбулося інтегрування розрізнених структурних фондів у всеосяжну політику згуртованості. Це була пряма відповідь на необхідність адаптації до приєднання Греції (1981), Іспанії та Португалії (1986) – країн із значними регіональними диспропорціями [6]. Ця реформа закріпила ключові принципи: фокусування на найбідніших регіонах, багаторічне програмування, стратегічну орієнтацію інвестицій та залучення регіональних і місцевих партнерів [6].

Досвід розширення 1980-х років слугує важливим прецедентом. Він чітко демонструє, що архітектура ПЗ була створена саме для того, щоб економічно інтегрувати країни з високими внутрішніми розривами у

розвитку. Це має пряме відношення до України, оскільки регіональні диспропорції, посилені війною, вимагатимуть аналогічного, стратегічно орієнтованого підходу.

Інституціоналізація політики була завершена Маастрихтським договором у 1993 році, який запровадив три важливі принципи [6]:

1. Фонд згуртованості: створений для допомоги державам-членам, чий ВНД на душу населення був нижчим за 90% від середнього по ЄС (на той час Португалія, Греція та Ірландія) [8].

2. Комітет регіонів: посилив принцип партнерства та субсидіарності.

3. Принцип субсидіарності: забезпечив, що рішення приймаються на найбільш відповідному рівні влади.

Тож, політика згуртованості, як «європейська модель» перерозподілу та солідарності, має дві основні концептуальні мети: зменшення диспропорцій (забезпечення територіальної рівності) та одночасне покращення загальної ефективності європейської системи (підвищення конкурентоспроможності) [9]. Основними принципами залишаються багаторічне програмування, партнерство, орієнтація на конкретні цілі та додатковість фінансування.

Таким чином, у наукових дослідженнях політики згуртованості ЄС ґрунтовно висвітлено її історичну еволюцію, інституційні засади, фінансові інструменти та управлінські засади, а також проаналізовано напруження між підходами територіалізації та гіперлісабонізації в умовах кризових викликів [6; 9]. Водночас більшість наявних публікацій зосереджуються переважно на досвіді держав-членів ЄС або країн-кандидатів у відносно стабільних соціально-економічних умовах.

Разом з тим, залишається недостатньо дослідженим питання адаптації принципів та інструментів політики згуртованості до умов повоєнного відновлення держави, що перебуває на етапі євроінтеграції та водночас характеризується глибокими територіальними диспропорціями, інституційною асиметрією та наслідками воєнних руйнувань. Зокрема, у науковій літературі бракує комплексного аналізу того, яким чином структурні (NUTS), фінансові (структурні фонди, екс-анте умови) та управлінські (багаторівневе управління, партнерство) механізми політики згуртованості можуть бути синхронізовані з потребами швидкої відбудови та водночас використані як інструмент стратегічної підготовки України до членства.

Невирішеність зазначеної проблеми зумовлює необхідність поглибленого дослідження можливостей поєднання централізованих інвестиційних рішень, необхідних для масштабного відновлення з децентралізованими підходами регіонального розвитку, що відповідають як принципам політики згуртованості ЄС, так і логіці реформи децентралізації в Україні [10].

Мета статті полягає в аналізі можливостей адаптації структурних, фінансових та управлінських принципів політики згуртованості ЄС (зокрема системи NUTS, екс-антемів та механізмів спільного управління) до процесу повоєнної відбудови України з

метою забезпечення балансу між швидкістю відновлення, якістю багаторівневого управління та стратегічною підготовкою до членства в Європейському Союзі.

Методи дослідження. Для досягнення мети дослідження у статті використано комплекс загальнонаукових та спеціальних методів, зумовлених завданням аналізу архітекtonіки політики згуртованості ЄС та можливостей її адаптації до процесу повоєнної відбудови України.

Історико-інституційний метод застосовано для аналізу еволюції регіональної політики та політики згуртованості ЄС та формування її базових принципів – багаторічного програмування, партнерства та субсидіарності. Системний аналіз використано для дослідження політики згуртованості як цілісної моделі, що поєднує структурні (NUTS), фінансові (структурні фонди, Фонд згуртованості) та управлінські елементи (спільне управління, рамка ефективності).

Порівняльний метод дав змогу зіставити підходи до регіонального розвитку в державах-членах ЄС та потенційні напрямки їх застосування в Україні в умовах післявоєнного відновлення. Структурно-функціональний аналіз використано для визначення ролі інституцій спільного управління, механізмів моніторингу та фінансового контролю в забезпеченні результативності інвестицій.

Аналітико-нормативний метод застосовано для оцінки відповідності правових актів ЄС та стратегічних документів України вимогам Глави 22 *Acquis Communautaire*, а метод узагальнення – для формулювання висновків та рекомендацій щодо модернізації державної регіональної політики України.

Виклад основних результатів дослідження. Фундаментальною основою для реалізації регіональної політики ЄС є номенклатура територіальних одиниць для статистики (NUTS). Ця класифікація, розроблена ЄС, поділяє кожен країну на три основні територіальні рівні [11]:

- NUTS 1: основні соціально-економічні регіони.
- NUTS 2: базові регіони, які слугують основним рівнем для застосування регіональної політики [11].
- NUTS 3: малі регіони, які використовуються для специфічних діагнозів.

NUTS 2 є ключовим рівнем для ПЗ, оскільки саме на цьому рівні визначаються регіони, придатні для отримання підтримки [11].

Розподіл фінансових асигнувань ЄС, особливо з Європейського фонду регіонального розвитку (ЄФРР), базується на об'єктивній формулі. Ця методологія ґрунтується на регіональній статистиці, зібраній на рівні NUTS II, та використовує середній економічний показник за три роки [13].

Регіони класифікуються на основі їхнього валового внутрішнього продукту (ВВП) на душу населення відносно середнього показника по ЄС-27 (100%) [14]:

1. Менш розвинені регіони: ВВП на душу населення менше 75% від середнього показника по ЄС. Ці регіони отримують найвищі ставки співфінансування,

які можуть сягати 85% [15];

2. Перехідні регіони: ВВП на душу населення становить від 75% до 100% від середнього. Для них передбачені середні ставки співфінансування, наприклад, 60% [15].

3. Більш розвинені регіони: ВВП на душу населення перевищує 100% від середнього. Ставки співфінансування тут є найнижчими, близько 40% [15].

Додатково існує Фонд згуртованості, який призначений для держав-членів, чий валовий національний дохід (ВНД) на душу населення менше 90% від середнього показника по ЄС [8]. Цей фонд фінансує великі інфраструктурні проекти, з особливим акцентом на екологічні цілі (наприклад, 37% асигнувань очікується спрямувати на боротьбу зі зміною клімату) та транспортні мережі [16].

Політика згуртованості на період 2021–2027 років була модернізована та визначила п'ять ключових стратегічних цілей [2]:

- РО1: розумніша Європа (акцент на інноваціях та дослідженнях);
- РО2: зеленіша Європа (низьковуглецевий перехід, нульові викиди);
- РО3: більш зв'язана Європа (транспортні та комунікаційні мережі);
- РО4: більш соціальна та інклюзивна Європа;
- РО5: Європа, ближча до громадян.

Пріоритети, визначені Україною у Плані

відновлення (енергетика, цифрова трансформація, інфраструктура) [18], безпосередньо корелюють із першими трьома цілями ПЗ [20], забезпечуючи не лише інституційну, але й секторальну відповідність майбутнім інвестиційним програмам.

Україна активно працює над адаптацією системи NUTS до свого адміністративно-територіального устрою [21]. Враховуючи, що регіональна класифікація ЄС ґрунтується на економічних показниках (ВВП на душу населення) за трирічний період [13], масові руйнування, економічний спад та міграційні процеси, спричинені повномасштабною війною, призведуть до того, що значна частина, якщо не більшість, регіонів України буде класифікована як «менш розвинені» (NUTS 2 <75%).

Хоча такий статус відображає руйнівні наслідки війни, він має критично важливе стратегічне фінансове значення. Класифікація регіонів як «менш розвинених» дозволить Україні максимізувати рівень фінансування з боку ЄС (до 85%) [15]. Це є необхідною умовою для забезпечення принципу додатковості та для пом'якшення величезних фіскальних обмежень, з якими стикається країна в процесі відбудови. Таким чином, належна та швидка адаптація NUTS є не лише статистичною вимогою, а й ключовим елементом фінансової стратегії.

Нижче представлена архітектура класифікації регіонів ЄС, яка стане основою для визначення пріоритетів фінансування в Україні (табл. 1).

Таблиця 1

Класифікація регіонів ЄС за системою NUTS та критерії фінансування

Рівень NUTS	Характеристика	Використання в політиці згуртованості (ПЗ)	Критерій ВВП/душу (відносно середнього ЄС)	Макс. співфінансування ПЗ
NUTS 0	Рівень країни	Національні стратегії, управління Кохезійним Фондом	N/A (Використовується ВНД/душу для Фонду згуртованості)	N/A
NUTS 1	Основні соціально-економічні регіони	Визначення великих інвестиційних зон	N/A	N/A
NUTS 2	Базові регіони (основний рівень)	Категоризація та розподіл коштів ПЗ	Less Developed (<75%)	85%
NUTS 2	Базові регіони (основний рівень)	Категоризація та розподіл коштів ПЗ	Transition (75%-100%)	60%
NUTS 2	Базові регіони (основний рівень)	Категоризація та розподіл коштів ПЗ	More Developed (>100%)	40%
NUTS 3	Малі регіони	Специфічні діагнози, місцеві програми	N/A	N/A

Джерело: [13-15]

Реалізація політики згуртованості ґрунтується на принципі спільного управління, що передбачає спільну відповідальність Європейської комісії та національних/регіональних інституцій держав-членів за виконання програм [4]. Комісія визначає загальні рамки та законодавство, тоді як національні адміністрації беруть на себе відповідальність за щоденне управління, вибір проектів та фінансовий контроль [16].

Ця система вимагає розвиненого багаторівневого управління, де стратегічне планування, управління державними інвестиціями та використання цифрових інструментів має бути узгоджено між центральним, регіональним та місцевим рівнями [22]. Реформа

децентралізації, проведена в Україні, забезпечила потужну основу для цього, створюючи спроможні місцеві громади, що є критично важливим для реалізації принципу Партнерства ПЗ [10].

З метою підвищення ефективності використання коштів та зміщення фокусу з простого поглинання (абсорбції) на досягнення результатів, в рамках ПЗ були введені суворі механізми підзвітності та ефективності, зокрема, Рамка ефективності [5].

Ключові елементи цієї рамки включають:

1. екс-анте умови: це необхідні умови, які держава-член повинна виконати до початку програм, щоб забезпечити сприятливе середовище для інвестицій.

Вони можуть стосуватися наявності національних або регіональних стратегій, законодавчої бази (наприклад, у сфері державних закупівель чи екології) [5];

2. резерв ефективності: це обов'язковий фінансовий резерв (близько 6% від загальних асигнувань), який може бути виділений для пріоритетних осей лише за умови успішного виконання попередньо визначених цілей [5];

3. фінансування, не пов'язане з витратами: це гнучкі моделі, які дозволяють прив'язувати фінансову підтримку безпосередньо до досягнення встановлених результатів, а не до відшкодування фактично понесених витрат, що спрощує адміністративні процедури [5].

Досвід ЄС вказує на те, що, попри прагнення до підвищення ефективності, рамка ефективності іноді створює додатковий адміністративний тягар, який не завжди чітко корелює з якістю кінцевих результатів [24]. Аудити також показують, що затримки з ухваленням законодавчих актів та програм (як це спостерігалось у програмному періоді 2021–2027 років) [25] призводять до низької абсорбції на початкових етапах. Це, у свою чергу, створює сильний тиск на керуючі органи витратити значні суми коштів наприкінці періоду, що може змусити їх фокусуватися виключно на поглинанні, а не на доданій цінності інвестицій [25].

Для України це означає, що підготовчий період до вступу має бути використаний для повноцінного завершення всіх екс-анте умов. Уникнення тиску абсорбції після 2027 року, коли Україна отримає доступ до повноцінних структурних фондів, є критичним для забезпечення якісної відбудови. Країна має максимально використати досвід спрощення процедур, зокрема спрощених варіантів витрат, щоб знизити адміністративне навантаження [24].

Архітектура управління ЄС є складною, і вона не гарантує бездоганного фінансового контролю. Європейський суд аудиторів зазначає, що система контролю за витратами ПЗ функціонує з недоліками, що підтверджується постійно високим рівнем помилок (6,7% у 2022 році), який перевищує порогове значення суттєвості (2%) [26].

Основними причинами помилок є непрапорційні витрати та порушення правил державної допомоги та державних закупівель. Першопричини цих проблем включають неналежне адміністрування з боку держав-членів, неефективні перевірки керуючими органами та, у деяких випадках, недбалість або навмисне недотримання правил бенефіціарами [26].

Україна також має враховувати важливість фінансових інструментів. Європейський інвестиційний банк (ЄІБ) надає експертизу для поєднання структурних фондів з фінансовими інструментами (наприклад, InvestEU). Це дозволяє залучати приватний капітал та фінансувати високоризикові, але стратегічні проекти, що є необхідним для швидкої повоєнної економічної модернізації [14].

План відновлення України передбачає довгострокову візію сильної європейської країни з метою досягнення щорічного зростання реального ВВП понад 7%

[3]. Ключовим інструментом, який інтегрує цілі відбудови та євроінтеграції, є механізм для України, розрахований на 2024–2027 рр. [27].

Структура механізму для України чітко відображає підхід, заснований на умовності та програмуванні, що є характерним для Політики згуртованості:

– *Напрямок I*: надає пряму фінансову підтримку, яка залежить від виконання умов, викладених в Плані, що стосуються відновлення, модернізації та реформ, необхідних для вступу до ЄС [27]. Цей механізм слугує прямим імітатором екс-анте умов ПЗ.

– *Напрямок II*: спрямований на мобілізацію інвестицій у приватний сектор (енергетика, інфраструктура, цифрова трансформація) шляхом використання бюджетних гарантій та змішаного фінансування [29].

Україна демонструє значний прогрес у гармонізації своїх внутрішніх політик з європейськими стандартами. Були внесені зміни до Державної стратегії регіонального розвитку (2021–2027), забезпечуючи її відповідність підходам Політики згуртованості [10].

Оновлення Концепції реформування місцевого самоврядування та територіальної організації влади, яке включає аспекти впровадження в умовах війни та підготовки до членства в ЄС, посилює інституційну спроможність на місцевому рівні. Це критично важливо для виконання принципу партнерства, який вимагає залучення регіональних та місцевих партнерів у плануванні та реалізації проектів ПЗ [6].

Крім того, затвердження Державної програми транскордонного територіального співробітництва на 2025–2027 рр. та активна участь у макрорегіональних стратегіях (Дунайська та Карпатська) [10] є безпосередньою підготовкою до Цілі «Європейське територіальне співробітництво» [8].

Механізм для України фактично є пілотним проектом, що імітує функціонування структурних фондів ЄС. Це не просто фінансовий інструмент, а випробувальний майданчик, який вимагає від українських органів влади негайного впровадження програмного підходу, суворого дотримання умов та налагодження прозорих систем моніторингу та аудиту.

Успішне управління коштами та реформами в рамках напрямку I та напрямку II механізму для України є найважливішою неформальною екс-анте умовою для відкриття Глави 22 *Acquis Communautaire*. Демонстрація здатності ефективно управляти великими обсягами фінансування та досягати результатів (а не лише відшкодовувати витрати) у рамках механізму для України стане беззаперечним доказом готовності України до системи спільного управління ЄС. Неспроможність налагодити ці механізми під час дії механізму для України призведе до значних затримок у абсорбції повноцінних коштів ПЗ після вступу.

Висновки. Політика згуртованості ЄС постає невід'ємною складовою архітектури європейської інтеграції, а її фундаментальні принципи та механізми формують імперативну дорожню карту для повоєнної відбудови та повноправного членства України. Успішна реалізація цього процесу детермінована синергією інституційних реформ та ефективного фінансового

управління. Пріоритетним завданням є прискорення інституційної готовності до закриття Глави 22 Acquis Communautaire через негайне виконання комплексу екс-анте умов. Це вимагає імплементації законодавчого та стратегічного пакету у сферах верховенства права, антикорупційної діяльності та екологічних стандартів, що дозволить мінімізувати ризики затримок у фінансуванні. Одночасно необхідно завершити формування інституційного каркаса спільного управління, включаючи керуючі, сертифікаційні та аудиторські органи, а також призначення національного координатора з достатніми повноваженнями для гармонізації потоків фондів. Критичне значення має розгортання функціональної системи управлінської інформації, що гарантуватиме прозорість та верифікованість даних відповідно до стандартів Спільноти.

Фінансова стратегія має базуватися на використанні механізму для України як «пілотного майданчика» для практичної апробації процедур моніторингу та аудиту майбутніх структурних фондів, що пом'якшить інституційний шок при переході до повноцінного

спільного управління. Ефективність абсорбції коштів прямо корелює з інвестиціями у якість урядування та забезпеченням жорсткого фінансового контролю. Впровадження єдиного аудиторського підходу сприятиме підвищенню довіри з боку інституцій ЄС, що в перспективі дозволить оптимізувати вимоги до національного співфінансування та прискорити транзакційні цикли.

Посилення територіальної згуртованості вимагає активації транскордонного співробітництва та поглибленої інтеграції у макрорегіональні стратегії, зокрема Дунайську та Карпатську, що забезпечить створення стійких горизонтальних зв'язків із регіонами держав-членів. Соціальний вимір відбудови має бути інклюзивним: інвестиції у фізичну інфраструктуру обов'язково повинні супроводжуватися програмами соціальної регенерації, орієнтованими на інтеграцію внутрішньо переміщених осіб, ветеранів та забезпечення участі вразливих груп населення, що є цільовим пріоритетом політики згуртованості ЄС.

Список використаних джерел:

1. Regional policy. European Union. URL: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/regional-policy_en
2. Regulation (EU) 2021/1060 of the European Parliament and of the Council of 24 June 2021. URL: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32021R1060>
3. План відновлення України. URL: <https://recovery.gov.ua/>
4. Shared financial management of regional and urban development projects. European Commission. URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/what/glossary/s/shared-management_en
5. Updated guidance on the 2021-2027 cohesion policy performance framework. (2025). European Commission. URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/whats-new/newsroom/30-10-2025-updated-guidance-on-the-2021-2027-cohesion-policy-performance-framework_en
6. History of the Policy. European Commission. URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/what/history_en
7. Політика згуртованості і спільна аграрна політика ЄС : еволюція і огляд законодавства : аналітична записка. Ін-т громадського суспільства. URL: <https://www.csi.org.ua/wp-content/uploads/2023/10/igs-analitychna-zapyska-pz-i-sap-yes.pdf>
8. Faludi, A. (2010). The Process Architecture of EU Territorial Cohesion Policy. URL: https://www.researchgate.net/publication/254906403_The_Process_Architecture_of_EU_Territorial_Cohesion_Policy
9. Державна стратегія регіонального розвитку на 2021-2027 роки. (2020). Міністерство розвитку громад та територій України. URL: https://mtu.gov.ua/files/Державна%20стратегія_%202021-2027%20роки.pdf
10. NUTS — Nomenclature of territorial units for statistics. Eurostat. URL: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts>
11. What is the NUTS classification? Copernicus Land Monitoring Service. URL: <https://land.copernicus.eu/en/faq/general-questions/what-is-the-nuts-classification>
12. Summary of Berlin Formula. (2015). Conference of Peripheral Maritime Regions. URL: https://www.cpmr.org/pub/docs/366_cpmr_summary_of_berlin_formula_july_2015.pdf
13. Regional development and cohesion. European Investment Bank. URL: <https://www.eib.org/en/projects/topics/regional-development/index>
14. Cohesion Policy Categories of Regions. Ministerio de Hacienda. URL: <https://fondoseuropeos.gob.es/en-gb/Paginas/Cohesi%C3%B3n.aspx>
15. Regional policy. European Union. URL: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/regional-policy_en
16. A modernised Cohesion Policy for 2021-2027. Welcomeurope. URL: <https://www.welcomeurope.com/en/a-modernised-cohesion-policy-for-2021-2027/>
17. European Flagship Fund for Ukraine's Reconstruction. (2025). Team Europe. URL: https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/f39df847-82e7-4c21-8b8a-339e71a98d7b_uk?filename=European_Fund_Ukraine_v1_UKR_0.pdf
18. Ukraine's economic reconstruction: addressing territorial inequalities, consolidating regional policy and reaping the benefits of EU integration. (2023). WIIW. URL: <https://wiiw.ac.at/ukraine-s-economic-reconstruction->

addressing-territorial-inequalities-consolidating-regional-policy-and-reaping-the-benefits-of-eu-integration-dlp-6718.pdf

19. Савельєв Є., Куриляк В. (2016). Концепція регіональних реформ в Україні на рівні NUTS. Журнал європейської економіки, Т. 15. № 4. С. 384-401. URL: <https://jeej.wunu.edu.ua/index.php/ukjee/article/view/859>
20. Council of Europe standards on multilevel governance. Council of Europe. URL: <https://www.coe.int/en/web/congress/-/council-of-europe-standards-on-multilevel-governance-the-cornerstone-of-ukraine-s-eu-integration-1>
21. Performance-based financing in Cohesion policy. European Court of Auditors. URL: <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/performance-24-2021/en/>
22. Effectiveness of cohesion policy : learning from the project characteristics that produce the best results. (2019). European Parliament. Retrieved from: <https://www.bruegel.org/sites/default/files/wp-content/uploads/2019/06/cohesionpolicyep.pdf>
23. Special report 17/2018: Absorption of Cohesion policy funds. (2025). European Court of Auditors. URL: https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/RV-2025-04/RV-2025-04_EN.pdf
24. Wahl, T. (2024). ECA: EU's control system on cohesion spending is not working. Eurcrim. URL: <https://eucrim.eu/news/eca-eus-control-system-on-cohesion-spending-is-not-working/>
25. Regulation (EU) 2024/792 of the European Parliament and of the Council of 29 February 2024 establishing the Ukraine Facility. URL: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/792/oj/eng>
26. Chapter 22 - Regional Policy and Coordination of Structural Instruments. (2023). Republic of Türkiye Ministry for EU Affairs. URL: https://www.ab.gov.tr/chapter-22-regional-policy-and-coordination-of-structural-instruments_87_en.html
27. Progress on alignment with the EU Cohesion Policy acquis discussed with candidate countries. (2025). European Commission. URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/whats-new/newsroom/15-07-2025-progress-on-alignment-with-the-eu-cohesion-policy-acquis-discussed-with-two-candidate-countries_en
28. Charron, N. (et al). (2023). The Quality of Government in European States and Regions. URL: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/policy/how/future-cohesion-policy/Expert_paper_Charron.pdf

References:

1. Regional policy. European Union. Retrieved from: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/regional-policy_en [in English].
2. Regulation (EU) 2021/1060 of the European Parliament and of the Council of 24 June 2021. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX:32021R1060> [in English].
3. Plan vidnovlennia Ukrainy [Ukraine Recovery Plan]. (2025). Retrieved from: <https://recovery.gov.ua/> [in Ukrainian].
4. Shared financial management of regional and urban development projects. European Commission. Retrieved from: https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/what/glossary/s/shared-management_en [in English].
5. Updated guidance on the 2021-2027 cohesion policy performance framework. (2025). European Commission. Retrieved from: https://ec.europa.eu/regional_policy/whats-new/newsroom/30-10-2025-updated-guidance-on-the-2021-2027-cohesion-policy-performance-framework_en [in English].
6. History of the Policy. European Commission. Retrieved from: https://ec.europa.eu/regional_policy/policy/what/history_en [in English].
7. Polityka zhurtovanosti i spilna aharna polityka YES : evoliutsiia i ohliad zakonodavstva [Cohesion policy and the EU common agricultural policy : evolution and review of legislation] : Analytical note. Institute of Civil Society. Retrieved from: <https://www.csi.org.ua/wp-content/uploads/2023/10/igs-analitychna-zapyska-pz-i-sap-yes.pdf> [in Ukrainian].
8. Faludi, A. (2010). The Process Architecture of EU Territorial Cohesion Policy. Retrieved from: https://www.researchgate.net/publication/254906403_The_Process_Architecture_of_EU_Territorial_Cohesion_Policy [in English].
9. Derzhavna stratehiia rehionalnoho rozvytku na 2021-2027 roky [State Strategy for Regional Development for 2021-2027]. (2020). Ministry of Community and Territorial Development of Ukraine. Retrieved from: https://mtu.gov.ua/files/Державна%20стратегія_%202021-2027%20роки.pdf [in Ukrainian].
10. NUTS — Nomenclature of territorial units for statistics. Eurostat. Retrieved from: <https://ec.europa.eu/eurostat/web/nuts> [in English].
11. What is the NUTS classification? Copernicus Land Monitoring Service. Retrieved from: <https://land.copernicus.eu/en/faq/general-questions/what-is-the-nuts-classification> [in English].
12. Summary of Berlin Formula. (2015). Conference of Peripheral Maritime Regions. Retrieved from: https://www.cpmr.org/pub/docs/366_cpmr_summary_of_berlin_formula_july_2015.pdf [in English].
13. Regional development and cohesion. European Investment Bank. Retrieved from: <https://www.eib.org/en/projects/topics/regional-development/index>
14. Cohesion Policy Categories of Regions. Ministerio de Hacienda. Retrieved from:

<https://fondoseuropeos.gob.es/en-gb/Paginas/Cohesi%C3%B3n.aspx> [in English].

15. Regional policy. European Union. Retrieved from: https://european-union.europa.eu/priorities-and-actions/actions-topic/regional-policy_en [in English].

16. A modernised Cohesion Policy for 2021-2027. Welcomeurope. Retrieved from: <https://www.welcomeurope.com/en/a-modernised-cohesion-policy-for-2021-2027/> [in English].

17. European Flagship Fund for Ukraine's Reconstruction. (2025). Team Europe. Retrieved from: https://enlargement.ec.europa.eu/document/download/f39df847-82e7-4c21-8b8a-339e71a98d7b_uk?filename=European_Fund_Ukraine_v1_UKR_0.pdf [in English].

18. Ukraine's economic reconstruction: addressing territorial inequalities, consolidating regional policy and reaping the benefits of EU integration. (2023). WIIW. Retrieved from: <https://wiiw.ac.at/ukraine-s-economic-reconstruction-addressing-territorial-inequalities-consolidating-regional-policy-and-reaping-the-benefits-of-eu-integration-dlp-6718.pdf> [in English].

19. Saveliev, Ye., & Kuryliak, V. (2016). Kontseptsiiia rehionalnykh reform v Ukraini na rivni NUTS [The Concept of Regional Reforms in Ukraine at the NUTS Level]. Journal of European Economics, Vol. 15. No. 4. Pp. 384-401. Retrieved from: <https://jeej.wunu.edu.ua/index.php/ukjee/article/view/859> [in Ukrainian]

20. Council of Europe standards on multilevel governance. Council of Europe. Retrieved from: <https://www.coe.int/en/web/congress/-/council-of-europe-standards-on-multilevel-governance-the-cornerstone-of-ukraine-s-eu-integration-1> [in English].

21. Performance-based financing in Cohesion policy. European Court of Auditors. Retrieved from: <https://op.europa.eu/webpub/eca/special-reports/performance-24-2021/en/> [in English].

22. Effectiveness of cohesion policy : learning from the project characteristics that produce the best results. (2019). European Parliament. Retrieved from: <https://www.bruegel.org/sites/default/files/wp-content/uploads/2019/06/cohesionpolicyep.pdf> [in English].

23. Special report 17/2018: Absorption of Cohesion policy funds. (2025). European Court of Auditors. Retrieved from: https://www.eca.europa.eu/ECAPublications/RV-2025-04/RV-2025-04_EN.pdf [in English].

24. Wahl, T. (2024). ECA: EU's control system on cohesion spending is not working. Eucrim. Retrieved from: <https://eucrim.eu/news/eca-eus-control-system-on-cohesion-spending-is-not-working/> [in English].

25. Regulation (EU) 2024/792 of the European Parliament and of the Council of 29 February 2024 establishing the Ukraine Facility. Retrieved from: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2024/792/oj/eng> [in English].

26. Chapter 22 - Regional Policy and Coordination of Structural Instruments. (2023). Republic of Türkiye Ministry for EU Affairs. Retrieved from: https://www.ab.gov.tr/chapter-22-regional-policy-and-coordination-of-structural-instruments_87_en.html [in English].

27. Progress on alignment with the EU Cohesion Policy acquis discussed with candidate countries. (2025). European Commission. Retrieved from: https://ec.europa.eu/regional_policy/whats-new/newsroom/15-07-2025-progress-on-alignment-with-the-eu-cohesion-policy-acquis-discussed-with-two-candidate-countries_en [in English].

28. Charron, N. (et al). (2023). The Quality of Government in European States and Regions. Retrieved from: https://ec.europa.eu/regional_policy/sources/policy/how/future-cohesion-policy/Expert_paper_Charron.pdf [in English].

Дата надходження статті: 03.12.2025 р.

Дата прийняття статті до друку: 19.12.2025 р.